

Publicatie

Volkskrant, 29 januari 2021

Geschreven door: Nadia Ezzaroili

‘Gratis kinderopvang maakt een einde aan segregatie en ongelijkheid’

Gratis kinderopvang maakt het systeem simpeler en verkleint segregatie en ongelijkheid, stelt Loes Ypma. Daarom wil zij zich daar als nieuwe voorzitter van Branchevereniging Maatschappelijke Opvang voor inzetten.

Hoe stroperig en ontoegankelijk het huidige toeslagensysteem voor kinderopvang kan zijn, ondervond Loes Ypma (40) onlangs nog aan den lijve. Ypma, die donderdag is aangetreden als de nieuwe voorzitter van Branchevereniging Maatschappelijke Kinderopvang (BMK), hielp als ‘maatje’ een Syrisch gezin met twee kinderen bij de aanmelding van het jongste kind bij een kinderopvang met extra taalonderwijs. Bellen, een indicatie regelen bij de gemeente en het invullen van een stapel papierwerk: het kostte haar twee volle dagen om zich door de bureaucratie heen te worstelen.

En toen was het nog niet klaar. Want de eigen bijdrage van enkele tientjes per maand bleek voor de ouders een obstakel. Om die reden vroeg de vader van het gezin of zijn kind vier maanden later met de dagopvang kon beginnen – de rekeningen voor de zorgverlening en gemeentelijke belastingen moesten namelijk eerst worden betaald. ‘Uiteindelijk is het wel geregeld’, zegt Ypma. ‘Maar in een fatsoenlijk land als Nederland zou geld geen rol mogen spelen in de afweging van een ouder om zijn kind wel of niet naar de kinderopvang te sturen.’ Terwijl politiek Den Haag nog vooral bezig is met de afrekening van het toeslagendebacle, concentreert Loes Ypma zich liever op de grote klus van de toekomst: een nieuw systeem voor de kinderopvang. Waar bureaucratie met toeslagen en grazende durfinvesteerders worden uitgebannen en de kinderopvang toegankelijker wordt voor kinderen. Daarom pleit Ypma, die eerder namens de PvdA onderwijs wethouder was in haar woonplaats Woerden en in de Tweede Kamer zat, voor gratis kinderopvang. ‘Daarmee wordt het systeem niet alleen simpeler, maar maakt het ook een einde aan segregatie en ongelijkheid.’

Hoe werkt het huidige stelsel segregatie en kansenongelijkheid in de hand?

‘Kinderen van ouders die niet werken of de eigen bijdrage voor de kinderopvang niet kunnen betalen, gaan nu niet naar de kinderopvang. Daardoor missen ze een veilige speel- en leeromgeving met goed opgeleide pedagogische medewerkers die kinderen uitdagen en extra hulp aanbieden bij achterstanden. Ik spreek weleens kleuterjuffen die verzuchten dat ze weer een kindje in de klas hebben dat nog geen woord Nederlands spreekt. Of een kind dat niet gewend is om op zijn plek te blijven zitten en samen te spelen met andere kinderen.

‘Uit onderzoeken blijkt dat de ongelijkheid waarmee die kinderen aan de basisschool beginnen, vervolgens alleen maar doorgroeit omdat ouders ook de buitenschoolse opvang niet kunnen betalen. Je hebt dus nu een situatie waarin kinderen van hoogopgeleide ouders met een hoger inkomen een betere startpositie hebben zodra ze naar de basisschool gaan. Dat is niet alleen oneerlijk, maar het werkt ook segregatie in de hand: de ouders van deze groepen kinderen komen al nauwelijks met elkaar in contact.’

Hoe gaan we als samenleving die gratis kinderopvang betalen?

‘Als je de ingewikkelde toeslagen afschaft kom je al een heel eind. Daarnaast kan de combinatiekorting afgeschaft worden, dat levert twee miljard euro op. Ook werkgevers kunnen een bijdrage leveren. Gratis kinderopvang heeft ook een economisch belang: ouders met lagere en middeninkomens, met name moeders, kunnen meer gaan werken. Ook dat levert belastinginkomsten op. Deze investeringen betalen zich dubbel en dwars terug. De vroege en brede ontwikkeling van kinderen draagt bij aan hun onderwijskansen en latere kansen op de arbeidsmarkt.’

Het Centraal Planbureau bracht vorige maand nog een studie uit waarin het scenario van gratis kinderopvang is doorgerekend. Het CPB concludeerde dat bij gratis opvang de noodzaak om geld te verdienen verdwijnt: ouders gaan dus juist minder werken.

‘Alsof mensen voor hun lol thuis gaan zitten. Mensen willen zich ontplooiën. Het is eerder zo dat we nu een stelsel hebben dat het voor jonge ouders ingewikkeld maakt om meer te gaan werken. Een stelsel dat totaal niet voorziet in de praktische ondersteuning van vrouwen – vaak degenen die de meeste zorgtaken dragen en

disproportioneel worden benadeeld. Ik geloof dus niet dat jonge ouders niet meer willen gaan werken, maar dat ze klem zitten in een systeem dat die mogelijkheden niet faciliteert. Eenvoudige, gratis kinderopvang brengt een beetje ontspanning in het drukke leven van jonge gezinnen en voorkomt een hoop ellende en rompslomp.'

De Brancheorganisatie Kinderopvang, die met name commerciële kinderopvang vertegenwoordigt, is tegen gratis kinderopvang. Zij vrezen dat het ten koste gaat van de kwaliteit van de opvang en de betrokkenheid van ouders zal doen verslappen.

'We zijn het gelukkig over veel dingen eens, maar deze tegenargumenten deel ik niet. Als ouder betaal je ook geen eigen bijdrage voor een publieke voorziening zoals de basisschool. En ik durf toch echt te stellen dat ik niet minder betrokken ben bij het basisonderwijs van mijn kinderen omdat het gratis is.'

'De Nederlandse kinderopvang behoort tot de top van de wereld. Onze branche heeft sinds het begin van de coronacrisis laten zien hoe flexibel en vitaal de kinderopvang is. Zeventig procent van onze leden springt nu bij om basisscholen te helpen.'

'We hebben in Nederland een heel stevig kwaliteitskader waar alle kinderopvangorganisaties aan moeten voldoen, en dat kwaliteitskader moet blijven bestaan voor kinderen die van kinderopvang genieten. Maar wat onze leden verbindt, is dat we onze maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen en ook kijken naar de kinderen die nog niet bij ons zitten – de kinderen die hun talenten nu niet voldoende kunnen ontwikkelen.'

Vershil commerciële en maatschappelijke kinderopvang

De Branchevereniging Maatschappelijke Kinderopvang (BMK) vertegenwoordigt ongeveer eenderde van de hele sector. De 'Maatschappelijken' splitsten zich in 2016 af van de Brancheorganisatie Kinderopvang (BK) uit onvrede over private-equitypartijen die actief zijn in de kinderopvang. Private equity vertegenwoordigt ongeveer 15 procent van het totale aanbod. Vorig jaar haalde KidsFoundation (het grootste commerciële kinderopvangbedrijf in Nederland) nog het nieuws toen de Canadese eigenaar het bedrijf fiscaal onderbracht op de Kaaimaneilanden. Zo verdween indirect belastinggeld dat was bedoeld voor kinderopvang naar het buitenland. De leden van BMK zijn tegen het wegvloeien van maatschappelijk kapitaal door grote winstuitkeringen en 'cherry picking' door alleen vestigingen te openen op rendabele locaties.